

การออกแบบผลิตภัณฑ์กระเป๋าจากภูมิปัญญาทอผ้าฝ้ายร่วมกับเส้นใยก้าน ใหม่ต้นจาก ชุมชนอ่างเตย ต.ท่าตะเกียบ อ.ท่าตะเกียบ จ.ฉะเชิงเทรา

The Product Designing of Bag from Nipa Palm Fiber with the Intellect of Weaving
from Angtei Community, Thatakieb, Chachoengsao

จุฬารวรรณ ดีเลิศ¹

ชัยยศ วณิชวัฒนานูวัติ²

บทคัดย่อ

การวิจัยเรื่องนี้มีวัตถุประสงค์ 1) ศึกษาการใช้ประโยชน์จากเส้นใยก้านใหม่ต้นจาก ร่วมกับการทอผ้าฝ้ายของชุมชน อ่างเตย ต.ท่าตะเกียบ อ.ท่าตะเกียบ จ.ฉะเชิงเทรา 2) ทดลองนำเส้นใยจากเส้นใยก้านใหม่ต้นจากเพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนาผลิตภัณฑ์กระเป๋า 3) ออกแบบผลิตภัณฑ์กระเป๋าจากเส้นใยก้านใหม่ต้นจาก จากกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย คือ นักวิชาการ ผู้ประกอบการ และผู้สนใจผลิตภัณฑ์ รวมจำนวน 106 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบสอบถาม สถิติที่ใช้ในการวิจัย คือ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย (\bar{X}) ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.)

ผลการวิจัยพบว่า การออกแบบผลิตภัณฑ์กระเป๋าจากภูมิปัญญาทอผ้าฝ้ายร่วมกับเส้นใยก้านใหม่ต้นจากชุมชนอ่างเตย ต.ท่าตะเกียบ อ.ท่าตะเกียบ จ.ฉะเชิงเทรา ประกอบด้วย 3 ส่วน คือ ส่วนที่ 1 ศึกษาการใช้ประโยชน์และทดลองนำเส้นใยจากก้านใหม่ต้นจาก ผสมกับภูมิปัญญาการทอผ้าจากชุมชนอ่างเตย จากการสำรวจและสัมภาษณ์ ผู้ประกอบการและผู้จัดจำหน่าย แบ่งเป็น 2 ลักษณะ ดังนี้ กระบวนการเกี่ยวกับเส้นใย และลายผ้าภูมิปัญญาทอผ้า ส่วนที่ 2 การวิเคราะห์พฤติกรรมของกลุ่มเป้าหมายในการเลือกซื้อผลิตภัณฑ์ของชุมชนอ่างเตย พบว่า มีความสนใจ กลุ่มผลิตภัณฑ์ประเภทกระเป๋า มากที่สุด ร้อยละ 40 พฤติกรรมในการเลือกรูปแบบผลิตภัณฑ์กระเป๋า มากที่สุด กระเป๋าเป้ คิดเป็นร้อยละ 12 กระเป๋ามีสายคล้องข้อมือ คิดเป็นร้อยละ 9 กระเป๋าทรงนักเรียน คิดเป็นร้อยละ 8 กระเป๋าทรงจیب คิดเป็นร้อยละ 7 กระเป๋าทรงสี่เหลี่ยม คิดเป็นร้อยละ 7 และความพึงพอใจเกี่ยวกับสีของผลิตภัณฑ์กระเป๋า วรรณะสีร้อน มากที่สุด สีส้มเหลือง ร้อยละ 42 วรรณะสีเย็น มากที่สุด สีเขียว ร้อยละ 38 ส่วนที่ 3 การวิเคราะห์ความพึงพอใจของผู้สนใจผลิตภัณฑ์ โดยแบ่งเป็น 3 ด้าน คือ 1) ด้านลักษณะเฉพาะถิ่น 2) ด้านประโยชน์ใช้สอย 3) ด้านความงาม โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.31$)

คำสำคัญ : การออกแบบ ภูมิปัญญาทอผ้า เส้นใยก้านใหม่ต้นจาก

¹ ครู, วิทยาลัยอาชีวศึกษาฉะเชิงเทรา

² ผศ.,ดร. อาจารย์ที่ปรึกษาหลักสูตรศิลปกรรมศาสตรมหาบัณฑิต สาขาทัศนศิลป์และการออกแบบ คณะศิลปกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา

Abstract

The purposes of this research are 1) to study the using of Nipa Palm Fiber with the Intellect of Weaving from Angtei Community, Thatakieb, Chachoengsao 2) to test the Nipa Palm Fiber to be guidance in product's development 3) to design the bag of Nipa Palm Fiber. The sample groups are the academicians, traders, and product' s interested about amount of 106. The research tools are evaluation form. The research statistics are percentage, mean and standard deviation.

The result revealed that the Product Designing of Bag from Nipa Palm Fiber with the Intellect of Weaving from Angtei Community, Thatakieb, Chachoengsao consist of 3 parts as follow; part 1, study the useful and test to take Nipa Palm Fiber apply with the Intellect of weaving from Angtei community. From survey and interview some trader and supplier. The results are 2 types, Fiber processing and printed of fiber, part 2, target behavior analysis to buying Angtei's product found that they are interested in pattern of bag's product the most about 40 percentage, the backpack is 12 percentage, the hand bag is 9, the school bag is 8 percentage, the pleated bag is 7 percentage, the tote bag is 7 percentage. The satisfaction to color are as follow; the most is warm color with orange in 42 percentage, the most is color with green in 38 percentage, part 3, the interested person in product satisfaction analysis were 3 parts as follow; 1) endemic nature 2) useful 3) beautiful, the total is high level ($x = 4.31$)

KEYWORDS : Designing, weaving Intellect, Nipa Palm Fiber

บทนำ

จังหวัดฉะเชิงเทราเป็นจังหวัดที่มีประวัติศาสตร์ยาวนาน ปรากฏครั้งแรกในรัชสมัยสมเด็จพระมหาธรรมราชา กรุงศรีอยุธยา ภูมิปัญญาท้องถิ่นที่ได้รับการถ่ายทอด สืบต่อกันมามากมาย อาทิ งานด้านศิลปกรรมและงานช่างท้องถิ่น ได้แก่ สถาปัตยกรรมบ้านเรือนไทยหมู่บ้านไผ่ดำ งานจักสาน หมวกก้วยเล้ย งานหัตถกรรมของเหลือของสาน ภูมิปัญญาท้องถิ่นด้านเกษตรกรรม การทำมาหากิน ได้แก่ การปลูกมะม่วง การต่อเรือสองตอน หัตถกรรมพื้นบ้านหัวสำโรง ผลิตภัณฑ์เครื่องประดับ จากเขาและกระดูกสัตว์ เครื่องประดับจากไม้และเขาสัตว์ เป็นต้น (วัฒนธรรม พัฒนาการทางประวัติศาสตร์ เอกลักษณ์และภูมิปัญญา จังหวัดฉะเชิงเทรา, 2542) โดยภูมิปัญญาท้องถิ่นต่าง ๆ เหล่านี้ยังคงมี

การสืบทอดกันมาและดำรงรักษาไว้ ในปัจจุบันจากภูมิปัญญาต่าง ๆ เหล่านี้มีการประยุกต์ พัฒนา เพื่อนำมาสร้างรายได้สำหรับครัวเรือนและชุมชน คือ ผลิตภัณฑ์ชุมชน อาทิ กลุ่มทอผ้าฝ้ายบ้านอ่างเตย ต.ท่าตะเกียบ อ.ท่าตะเกียบ จ.ฉะเชิงเทรา เริ่มก่อตั้งกลุ่มเมื่อปี พ.ศ. 2542 เริ่มแรกได้มีการรวมกลุ่ม มีวิทยากรผู้เข้ามาสอนจากกรมส่งเสริมอุตสาหกรรมจังหวัดชลบุรี มีสมาชิกเข้าฝึกอบรมจำนวน 25 คน โดยกรมพัฒนาฝีมือแรงงานจังหวัดฉะเชิงเทราสนับสนุนงบประมาณสร้างที่ โดยจัดการฝึกอบรมให้และบริจาคให้กับกลุ่มจำนวน 10 ชุด นับตั้งแต่นั้นมา ผ้าที่ทอขายในปัจจุบันมีลักษณะเป็นผืน ทอด้วยมือ ยังไม่มีการตัดเป็นผ้าสำเร็จรูป อุปกรณ์ที่ใช้จะมีที่กระตุกและที่พื้นเมือง ผ้าทอจะแบ่งเป็น 1. ผ้าไหมแบบชาย(ลายผ้าขาวม้า) 2. ผ้าไหมแบบหญิง 3. ผ้าฝ้ายมัดหมี่ 4. ผ้าฝ้ายพื้น 5. ผ้าขาวม้าฝ้ายสำเร็จรูป 6. ผ้าฝ้ายสี่สอกร์ กลุ่มทอผ้าก็ได้ทำกันอย่างต่อเนื่องและเป็นรูปธรรม และลักษณะพื้นที่ของจังหวัดฉะเชิงเทราเป็นพื้นที่ปากแม่น้ำ จึงทำให้มีต้นจากขึ้นบริเวณชายฝั่งเป็นจำนวนมาก ประชาชนจึงนำต้นจากซึ่งมีประโยชน์หลากหลาย โดยนำต้นจากมาใช้ประโยชน์หลายด้าน เช่น ใช้ใบจากแก ทำผ้าบ้าน มุงหลังคา มวนบุหรี่ และใบจากอ่อนยังสามารถนำมาใช้ทำเป็นภาชนะที่ตักน้ำในครัวเรือนที่เรียกว่า “หมาจาก” และเส้ปัดขูดจากทะเลายต้นจากที่เรียกว่า “ไหม้งจาก” (มูลนิธิสารานุกรมวัฒนธรรมไทย, 2542)

จากการศึกษาข้อมูลเบื้องต้นพบว่า ชาวบ้านส่วนใหญ่บริเวณพื้นที่จังหวัดฉะเชิงเทรา มีการนำส่วนต่าง ๆ ของต้นจากไปใช้ เช่น ใบจากนำไปห่อขนม ชื่อขนมจาก ลูกจาก นำไปทำเป็นขนมหวาน นำไหม้งของต้นจากไปใช้เป็นเส้ปัดขูด เป็นต้น ซึ่งเป็นการเพิ่มมูลค่าต้นจากในด้านเชิงพาณิชย์ให้เป็นที่แพร่หลายแก่ชุมชนใกล้เคียง นอกจากการใช้ประโยชน์จากส่วนต่าง ๆ ของต้นจากแล้ว ผู้วิจัยได้ทำการตรวจสอบเอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับเส้นใย พบว่ามีการนำเส้นใยมาพัฒนาผลิตภัณฑ์ ตัวอย่างเช่น จรรยาวรรณ จรรยาธรรม และประทับใจ สีชา (2555) พัฒนาเส้นใยของต้นจากเพื่อใช้ในการออกแบบผลิตภัณฑ์ พบว่าส่วนของโคนก้านใบต้นจากมีเส้นใยที่สามารถนำมาแปรรูปด้วยการปั่นเป็นเส้นเชือก และอมรรัตน์ อนันต์วราพงษ์ พิรพงษ์ หนูแดง รุ่งนภา สาตสารณรงค์ศักดิ์ ครอบเพชร และ ณัฐวิทย์ คงศรีชาย (2559) การพัฒนาผลิตภัณฑ์เส้นใยทะเลายต้นจากในกระบวนการทอ พบว่า เส้นใยทะเลายต้นจากสามารถทำการทอเป็นผืนผ้านำไปใช้ประโยชน์เป็นวัสดุในการสร้างผลิตภัณฑ์ งานหัตถกรรมถัก ทอ และสานได้

ดังนั้นผู้วิจัยจึงเห็นว่า ในส่วนของก้านไหม้งต้นจาก สามารถนำมาใช้ในการออกแบบผลิตภัณฑ์กระเป๋าให้มีมูลค่ามากขึ้น สามารถนำไปต่อยอดโดยนำเส้นใยก้านไหม้งต้นจากมาทอร่วมกับทอผ้าของ ชุมชนอ่างเตย ต.ท่าตะเกียบ อ.ท่าตะเกียบ จ.ฉะเชิงเทรา เพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนาผลิตภัณฑ์ให้เกิดคุณค่านำไปสู่การสร้างรายได้แก่ชุมชน

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. ศึกษาการใช้ประโยชน์จากเส้นใยกันโหม่งต้นจาก ร่วมกับการทอผ้าฝ้ายของชุมชนอ่างเตย ต.ท่าตะเียบ อ.ท่าตะเียบ จ.ฉะเชิงเทรา
2. ทดลองนำเส้นใย จากเส้นใยกันโหม่งต้นจากเพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนาผลิตภัณฑ์ กระเป๋า
3. ออกแบบผลิตภัณฑ์กระเป๋าจากเส้นใยกันโหม่งของต้นจาก

ขอบเขตของการวิจัย

ในการวิจัยในครั้งนี้ ผู้วิจัยได้กำหนดขอบเขตของการวิจัยออกเป็นขั้นตอนดังนี้

1. ขอบเขตด้านเนื้อหา

1.1 วัสดุที่ใช้ในการวิจัย คือ เส้นใยกันโหม่งต้นจาก จ.ฉะเชิงเทรา โดยนำเส้นใยกันโหม่งต้นจาก ร่วมกับการทอผ้าฝ้ายภูมิปัญญาถักทอ ของชุมชนอ่างเตย ต.ท่าตะเียบ อ.ท่าตะเียบ จ.ฉะเชิงเทรา ในการออกแบบผลิตภัณฑ์กระเป๋าจากภูมิปัญญาถักทอ ร่วมกับเส้นใยกันโหม่งต้นจากชุมชนอ่างเตย ต.ท่าตะเียบ อ.ท่าตะเียบ จ.ฉะเชิงเทรา สร้างเป็นผลิตภัณฑ์ต้นแบบ

1.2 กระบวนการทำเส้นใยให้เป็นเส้นจากกันโหม่งต้นจาก คือ ตีเส้นใยให้เป็นเส้น และการย้อมสีธรรมชาติ

2. ขอบเขตด้านประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในงานวิจัย

2.1 กลุ่มนักวิชาการ คือ อาจารย์มหาวิทยาลัยทั้งภาครัฐและเอกชน ที่มีประสบการณ์ทางด้านการออกแบบ ไม่ต่ำกว่า 5 ปี จำนวน 3 คน

2.2 กลุ่มผู้ประกอบการที่มีประสบการณ์ทางด้านทอผ้าไม่ต่ำกว่า 5 ปี จำนวน 3 คน

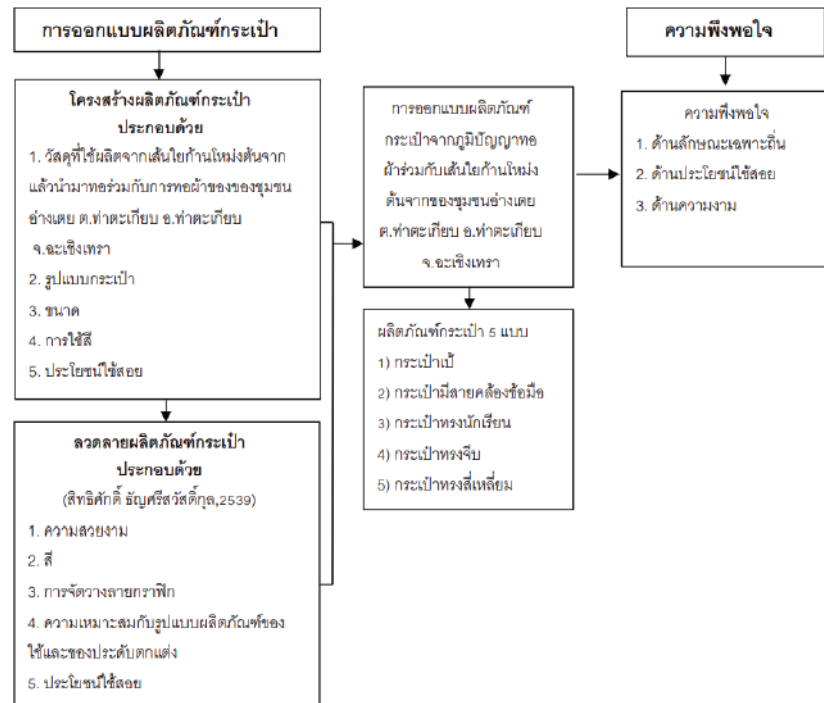
2.3 ผู้ที่สนใจผลิตภัณฑ์ คือ ประชาชนเพศชายและเพศหญิงทั่วไปที่อยู่ในท้องถิ่น และกลุ่มผู้สนใจผลิตภัณฑ์กระเป๋า ซึ่งสุ่มแบบเฉพาะเจาะจง จำนวน 100 คน

3. ขอบเขตด้านสถานที่

ศึกษาภูมิปัญญาท้องถิ่นชุมชนทอผ้าไหมอ่างเตย ต.ท่าตะเียบ อ.ท่าตะเียบ จ.ฉะเชิงเทรา

กรอบแนวความคิด

กรอบแนวคิดที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้วิเคราะห์และสังเคราะห์ข้อมูลจากเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องสามารถสรุปเป็นกรอบแนวคิดในการวิจัยได้ดังต่อไปนี้

ภาพที่ 1 : แสดงกรอบความคิดที่ใช้ในการวิจัย

นิยามศัพท์เฉพาะ

- เส้นใย หมายถึง เส้นใยจากก้านโหม่งต้นจากโดยการใช้ไม้ตีให้เป็นเส้น และนำไปย้อมด้วยสีธรรมชาติ
- ก้านโหม่งต้นจาก หมายถึง ก้านดอก เรียกว่า ทะลาย หรือ โหม่งจาก โดย 1 ทะลาย ประกอบด้วยผลประมาณ 50-120 ผล แหวงออกจากกลางลำต้นบริเวณโคนก้านใบ ความยาวทั้งซ้อดอกประมาณ 50-100 เซนติเมตร หรือมากกว่า โดยดอกจะออกเป็นซ้อ ถูกหุ้มด้วยกาบสีส้ม ประกอบด้วยดอกเพศเมียที่เรียงอัดกันแน่นที่ปลายซ้อดอก ส่วนดอกเพศผู้ที่มีขนาดเล็กจะแตกออกบริเวณซ้อดอกตัวเมีย
- ภูมิปัญญาทอผ้า หมายถึง การทอผ้าฝ้ายของชุมชนอ่างเตย ต.ท่าตะเียบ อ.ท่าตะเียบ จ.ฉะเชิงเทรา ซึ่งได้มาจากประสบการณ์และสืบทอดจากคนรุ่นหนึ่งไปสู่คนอีกรุ่นหนึ่ง ซึ่งสอดคล้องกับวิถีชีวิตดั้งเดิมของชาวบ้านในเวลานั้น
- ผลิตภัณฑ์กระเป๋เส้นใยจากก้านโหม่งต้นจาก หมายถึง เครื่องประกอบการแต่งกายโดยมีรูปแบบเป็น กระเป๋เบ้ กระเป๋มีสายคล้องข้อมือ กระเป๋ทรงนักเรียน กระเป๋ทรงจیب และ กระเป๋ทรงสี่เหลี่ยม ที่มีการนำเส้นใยจากก้านโหม่งต้นจากมาทอผสมกับภูมิปัญญาทอผ้าฝ้ายของชุมชนอ่างเตย ต.ท่าตะเียบ อ.ท่าตะเียบ จ.ฉะเชิงเทรา

วรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง

การออกแบบผลิตภัณฑ์หัตถกรรมและการพัฒนาผลิตภัณฑ์ชุมชน

1. นวัตกรรมในการออกแบบผลิตภัณฑ์หัตถกรรม

ความหมายโดยรวมของการสร้างนวัตกรรมก็คือ การสร้างความแตกต่าง (Differentiation) จากวิธีการเดิม และผ่านการทดลองทำซ้ำ ๆ จนเกิดความชำนาญและคิดว่าเป็นผลงานที่สร้างความแปลกใหม่พอสมควร ผลิตภัณฑ์หัตถกรรม (Crafts Product) ความหมายของผลิตภัณฑ์หัตถกรรมผู้ออกแบบและผู้ผลิตเป็นคนเดียวกัน และได้สัมผัสกับผลิตภัณฑ์นั้นตั้งแต่เริ่มต้นจนสำเร็จ มักสอดคล้องอารมณ์ความรู้สึกนึกคิดส่วนตัวเข้าไปในผลงานที่ทำด้วย

องค์ประกอบของการออกแบบผลิตภัณฑ์หัตถกรรม

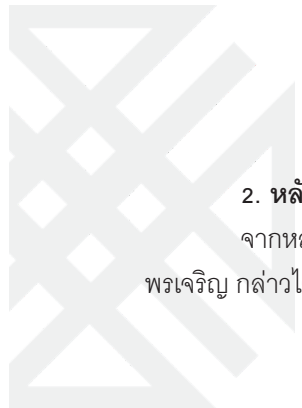
1. แสดงคุณค่าของธรรมชาติหรืองานหัตถกรรมอันมีเอกลักษณ์และศิลปะวัฒนธรรมของท้องถิ่น
2. วัสดุและกรรมวิธีการผลิตของท้องถิ่นผลิตได้จริง
3. ราคาที่ซื้อได้ ไม่แพง
4. มีความสวยงามและน่าสนใจ รูปแบบแปลกใหม่ สะดุดตา โดยยังสื่อถึงเอกลักษณ์ประจำถิ่นอยู่
5. สะดวกต่อการพกพาขณะเดินทาง ซื่อเป็นของฝาก ขนาดพอเหมาะ บรรจุหีบห่อที่ขนส่งได้สะดวก

นวัตกรรมในการออกแบบ ผลิตภัณฑ์หัตถกรรม (Crafts Product Design Innovation) การจะสร้างนวัตกรรมในการออกแบบผลิตภัณฑ์หัตถกรรมนั้น จะต้องแสดงให้เห็นถึงการออกแบบและการผลิตที่มีการผสมผสานระหว่างขนบธรรมเนียมแบบดั้งเดิมและแบบร่วมสมัย การประดิษฐ์และสร้างสรรค์วัสดุ รูปแบบและกระบวนการผลิตที่สร้างความแตกต่างและเป็นเอกลักษณ์เฉพาะของตัวผลิตภัณฑ์เองและในผลิตภัณฑ์ประเภทเดียวกันด้วย ดังรายละเอียดต่อไปนี้

1. การออกแบบ (Design) ส่วนใหญ่จะใช้หลักการ ทัวไปที่เป็นพื้นฐานการออกแบบ
 - 1.1 ความงาม (Artistic & Aesthetic Value)
 - 1.2 ประโยชน์ใช้สอย (Function Value)
2. กระบวนการผลิต (Production Process)
 - 2.1 สร้างสรรค์จากวัสดุเดิมโดย การเปลี่ยนแปลงกรรมวิธีการผลิตเทคนิควิธีการ เพื่อสร้างความแตกต่างในรูปแบบใหม่
 - 2.2 การผสมผสานระหว่างวัสดุต่างชนิด วัสดุเดิม รูปแบบเดิม กับวัสดุอื่นแตกต่างทั้งวัสดุเดิม กับวัสดุใหม่ (ที่มา : วัชรินทร์ จรุงสุนทร, 2548)

2. หลักการออกแบบผลิตภัณฑ์

จากหลักการและแนวคิด เส้นและแนวคิดในการออกแบบผลิตภัณฑ์ อ่างอิงแนวคิด ของรัฐไพบรเจริญ กล่าวไว้ว่า

1. หน้าที่ใช้สอย	2. ความปลอดภัย	3. ความแข็งแรง
4. ความสะดวกสบายในการใช้	5. ความสวยงาม	6. ราคา
7. การซ่อมแซม	8. วัสดุและวิธีการผลิต	9. การขนส่ง

3. รูปทรงที่มีอิทธิพลต่อรูปลักษณะงานออกแบบผลิตภัณฑ์

การออกแบบผลิตภัณฑ์ที่ปรากฏอยู่ทั่วไป เกิดจากความคิดสร้างสรรค์ของมนุษย์ทั้งสิ้น มีทั้งที่ออกแบบสร้างขึ้นใหม่ แตกต่างจากของเดิม หรือปรับปรุงตกแต่งของเดิม โดยมนุษย์ได้รับอิทธิพลจากรูปทรง 2 แหล่ง คือ 1. รูปทรงจากธรรมชาติ (Natural Form) 2. รูปทรงที่มนุษย์สร้างขึ้น (Manmade Form)

4. รูปแบบการออกแบบผลิตภัณฑ์ที่มีผลต่อการตัดสินใจซื้อ

รูปแบบการออกแบบผลิตภัณฑ์ (Style) มีอยู่มากมาย มีการเกิดขึ้นและพัฒนาต่อเนื่องสม่ำเสมอ บ้างก็อยู่ในกระแสนิยม บ้างก็คลายความนิยม บ้างก็หวนคืนสู่ความนิยมซ้ำตามความสนใจของสังคมในเวลานั้น บนความหลากหลายในวิถีทางการออกแบบทำให้ผลงานที่เกิดจากแนวทางปฏิบัติที่แตกต่างกันนั้นถูกสร้างสรรค์และคลี่คลายสืบทอดต่อ ๆ กันมาตามลำดับ แต่ไม่ว่าจะเลือกใช้รูปแบบใดก็ล้วนแต่สร้างเงื่อนไขในการผลิตงานออกแบบที่น่าสนใจได้ทั้งสิ้น

5. องค์ประกอบของการออกแบบผลิตภัณฑ์ชุมชน

การออกแบบและพัฒนาผลิตภัณฑ์ คือ การสร้างผลิตภัณฑ์ใหม่ที่มีความสวยงามแตกต่างไปจากผลิตภัณฑ์จากกระดาษที่มีรูปแบบเดิม ๆ ให้เกิดขึ้น และพัฒนาต่อยอดผลิตภัณฑ์เดิม ที่มีอยู่ในท้องตลาดให้สวยงามแตกต่างไปจากเดิม (วาสนา เจริญวิเชียรฉาย, 2551)

1. แสดงคุณค่าของธรรมชาติที่มีเอกลักษณ์และศิลปวัฒนธรรมท้องถิ่น
2. วัสดุและกรรมวิธีการผลิตของท้องถิ่นผลิตได้จริง
3. ด้านความสวยงาม
4. มีประโยชน์ในการใช้งานง่าย
5. ราคา
6. การอนุรักษ์ (อุดมศักดิ์ สาริบุตร, 2555:20-21)

วิธีการดำเนินการวิจัย

การศึกษารออกแบบผลิตภัณฑ์กระเป๋ากจากภูมิปัญญาทอผ้าฝ้ายร่วมกับเส้นใยก้านไหมงตันจากชุมชนอ่างเตย ต.ท่าตะเียบ อ.ท่าตะเียบ จ.ฉะเชิงเทรา สำหรับงานออกแบบเป็นการมุ่งเน้นศึกษาเอกสารและรวบรวมแนวคิด เพื่อเป็นแนวทางในการผลิตภัณ์ที่กระเป๋ากจากภูมิปัญญาทอผ้าฝ้ายร่วมกับเส้นใยก้านไหมงตันจาก ผู้วิจัยกำหนดขั้นตอนการดำเนินการ เป็น 3 ขั้นตอน ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 ศึกษาการใช้ประโยชน์และทดลองนำเส้นใยออกมาจากก้านไหมงตันจาก หาข้อมูลเกี่ยวกับการใช้ประโยชน์จากก้านไหมงตันจาก วิธีการฟอกสีเส้นใย วิธีการย้อมสีเส้นใยจากสี

ธรรมชาติ และวิธีการผลิตเส้นใยจากกันโหม่งต้นจาก แยกกระบวนการทำงานเป็น 2 ส่วน คือ กระบวนการเกี่ยวกับเส้นใย 3 ขั้นตอน ดังนี้ 1. ตอเป็นเชือก 2. ย้อมสีธรรมชาติ 3. ภูมิปัญญาการทอผ้าฝ้าย และกระบวนการออกแบบลวดลายกราฟิกของผลิตภัณฑ์กระเป๋าก ผู้วิจัยได้ทำการสำรวจและเก็บข้อมูลในการศึกษาวิจัย

ขั้นตอนที่ 2 เก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มที่เกี่ยวข้องได้แก่ เพื่อการออกแบบรูปแบบผลิตภัณฑ์กระเป๋ากจากภูมิปัญญาทอผ้าฝ้าย ร่วมกับเส้นใยกันโหม่งต้นจากชุมชนอ่างเตย ต.ท่าตะเกียบ อ.ท่าตะเกียบ จ.ฉะเชิงเทรา เพื่อให้ผู้เชี่ยวชาญในการออกแบบ ประเมินแนวทางด้านการออกแบบผลิตภัณฑ์กระเป๋าก

ขั้นตอนที่ 3 นำผลของการประเมินรูปแบบผลิตภัณฑ์กระเป๋ากจากภูมิปัญญาทอผ้าฝ้าย ร่วมกับเส้นใยกันโหม่งต้นจากชุมชนอ่างเตย ต.ท่าตะเกียบ อ.ท่าตะเกียบ จ.ฉะเชิงเทรา โดยผู้เชี่ยวชาญมาพัฒนาและจัดทำเป็นผลิตภัณฑ์กระเป๋ากจากภูมิปัญญาทอผ้าฝ้ายร่วมกับเส้นใยกันโหม่งต้นจากต้นแบบ เพื่อให้กลุ่มผู้ที่สนใจผลิตภัณฑ์ ได้ทดลองใช้งาน ประเมินความพึงพอใจจากการใช้งาน วิเคราะห์ สรุปและอภิปรายผล

ผลการวิจัย

จากการศึกษาวิจัยในครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ดำเนินการตามขั้นตอนการวิจัย สามารถสรุปผลได้ ดังนี้

1. **ศึกษาการใช้ประโยชน์จากเส้นใยจากกันโหม่งต้นจาก** พบว่า จากการศึกษาข้อมูล ยังไม่มีการนำเส้นใยจากการโหม่งต้นจากไปใช้ในการพัฒนาเป็นผลิตภัณฑ์อย่างอื่น ส่วนใหญ่จะมีการนำเส้นใยจากกันโหม่งต้นจากนำมาใช้เป็นเส้นบัตยุง บัดแมลง ตียุง ไลยุง ไล่แมลง

2. **การทดลองนำเส้นใยออกจากกันโหม่งต้นจากเพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนาผลิตภัณฑ์** จากงานวิจัยเป็นการตีกันโหม่งต้นจาก ให้เป็นเส้น พบว่าการตีกันโหม่งต้นจากจะทำให้เป็นเส้นได้ง่ายขึ้น เมื่อตัดกันแล้วทำการตีหลังตัดทันที โดยมีวิธีการดังนี้

1. เลือกต้นจาก ที่มีโหม่งจาก อายุตั้งแต่ 3 เดือน (ตั้งแต่ออกดอก) ไปจนถึงโหม่งเกือบแก่ ในการนำมาใช้ทำให้เป็นเส้นใย โดยทั่วไปจะมีความยาวประมาณไม่เกิน 1 เมตร

2. ลอกเปลือกและตัดทะลายออก

3. หาไม้ที่จับถนัดมือและมีน้ำหนัก ตีจากโคนไปหาปลายจนได้ความยาวที่พอใจ

4. ใช้หวีสางเส้นที่หนาหรือพันกันให้เป็นเส้นที่สวยงาม ก่อนนำไปฟาดกับแผ่นกระดานเพื่อเอาเศษผงออก

5. จากนั้นนำไปทำความสะอาดด้วยแปรงทองเหลืองในน้ำ แล้วนำไปผึ่งลมให้แห้ง และเก็บให้เรียบร้อย

6. การนำเส้นใยฟอกสีให้เป็นสีขาว โดยใช้สารละลายต่าง ๆ คือ น้ำ โซเดียมไฮดรอกไซด์ (โซดาไฟ) ไฮเตอร์ และไฮโดรเจนเปอร์ออกไซด์ สรุปได้ว่า การฟอกสีเส้นใยด้วยสารละลายไฮเตอร์ สามารถฟอกสีเส้นใยให้มีสีอ่อนลง ยังคงสภาพความแข็งแรงและสะอาดมากที่สุด

7. การย้อมสีเส้นใยก้านโหม่งต้นจาก โดยใช้สีย้อมจากธรรมชาติ คือ สีเหลือง ได้จากขมิ้น ซึ่งได้จากการสำรวจความพึงพอใจของผู้บริโภคที่มีต่อสีของผลิตภัณฑ์กระเป่า มากที่สุดคือ สีส้มเหลือง

8. เส้นใยก้านโหม่งต้นจากที่แห้ง นำไปแปรรูปโดยการต่อเส้นใยด้วยวิธีการมัดต่อเส้นใยให้เป็นเชือกสำหรับใช้กับการทอร่วมกับผ้าฝ้าย

9. การนำเส้นใยจากก้านโหม่งต้นจาก มาทอร่วมกับการทอผ้าฝ้ายให้เป็นผ้าผืนใหญ่ที่มีลวดลายกราฟิก

3. ออกแบบผลิตภัณฑ์กระเป่า ผู้วิจัยได้ทำการวิเคราะห์ข้อมูล ออกเป็น 3 ส่วนดังนี้

ส่วนที่ 1 การวิเคราะห์ข้อมูลในรูปแบบแบบสอบถาม ก่อนการออกแบบ

1. เก็บข้อมูลและวิเคราะห์จากกลุ่มผู้บริโภคต่อความต้องการในการเลือกซื้อประเภท ผลิตภัณฑ์ของชุมชนอ่างเตย ต.ท่าตะเกียบ อ.ท่าตะเกียบ จ.ฉะเชิงเทรา

ผู้วิจัยได้จัดทำแบบสอบถามหัวข้อเรื่อง ความต้องการในการเลือกซื้อประเภทผลิตภัณฑ์ของชุมชนอ่างเตย ต.ท่าตะเกียบ อ.ท่าตะเกียบ จ.ฉะเชิงเทรา จำนวน 100 คน โดยมีหลักการสัมภาษณ์ แบ่งออกเป็น 2 ส่วน คือ 1). ข้อมูลเกี่ยวกับผู้ตอบแบบสอบถาม 2). พฤติกรรมการเลือกซื้อผลิตภัณฑ์ของชุมชนอ่างเตย ต.ท่าตะเกียบ อ.ท่าตะเกียบ จ.ฉะเชิงเทรา นำเสนอข้อมูลเป็นลักษณะค่าร้อยละ (N=100) ซึ่งสามารถสรุปข้อมูลและวิเคราะห์ข้อมูลได้ดังนี้

- กลุ่มผู้บริโภคส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง ร้อยละ 60
- ส่วนใหญ่มีอายุ 31-40 ปี ร้อยละ 44
- ประชากรอาศัยอยู่ในจังหวัดฉะเชิงเทรา (คนในท้องถิ่นจังหวัดฉะเชิงเทรา) ร้อยละ 32
- ประกอบอาชีพข้าราชการ/รัฐวิสาหกิจ ร้อยละ 28
- มีรายได้ 30,000 บาท ขึ้นไป ร้อยละ 26
- รู้จักหรือทราบข้อมูลเกี่ยวกับผ้าทอ ร้อยละ 80
- เคยเลือกซื้อหรือได้รับผลิตภัณฑ์ผ้าทอของชุมชนอ่างเตย ต.ท่าตะเกียบ อ.ท่าตะเกียบ จ.ฉะเชิงเทรา ร้อยละ 16
- ไม่เคยซื้อ ร้อยละ 84
- สนใจผลิตภัณฑ์จากภูมิปัญญาถักทอผสมเส้นใยก้านโหม่งต้นจากชุมชนอ่างเตย กลุ่มผลิตภัณฑ์ประเภทกระเป่า ร้อยละ 40
- เลือกซื้อผลิตภัณฑ์จากเหตุผลอะไร (รูปแบบของผลิตภัณฑ์ที่สวยงาม) ร้อยละ 31
- เลือกซื้อผลิตภัณฑ์จากภูมิปัญญาท้องถิ่น มีราคาต่อ 1 ชิ้น ราคา 301 – 1,000 บาท ร้อยละ 64
- ความคาดหวังต่อผลิตภัณฑ์จากภูมิปัญญาท้องถิ่น คู่มาด้านประโยชน์ใช้สอย ร้อยละ 49

2. เก็บข้อมูลและวิเคราะห์จากกลุ่มผู้บริโภคต่อการเลือกรูปแบบผลิตภัณฑ์กระเป่า

ผู้วิจัยได้จัดทำแบบสอบถามหัวข้อเรื่อง พฤติกรรมการเลือกรูปแบบผลิตภัณฑ์ จำนวน 100 คน โดยมีหลักการสัมภาษณ์ แบ่งออกเป็น 3 ส่วน คือ 1. ข้อมูลเกี่ยวกับผู้ตอบแบบสอบถาม 2. พฤติกรรมการ

เลือกรูปแบบผลิตภัณฑ์ 3. ความพึงพอใจเกี่ยวกับสีของผลิตภัณฑ์กระเป๋า นำเสนอข้อมูลเป็นลักษณะ
คำร้อยละ (N=100) ซึ่งสามารถสรุปข้อมูลและวิเคราะห์ข้อมูลได้ว่า

- กลุ่มผู้บริโภครส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง ร้อยละ 38
- ส่วนใหญ่มีอายุ 31-40 ปี ร้อยละ 40
- ประกอบอาชีพข้าราชการ/รัฐวิสาหกิจ ร้อยละ 34
- มีรายได้ 20,001 บาท ขึ้นไป ร้อยละ 26
- การศึกษาระดับปริญญาตรี ร้อยละ 62
- รูปแบบผลิตภัณฑ์กระเป๋า มากที่สุด กระเป๋าเป้ ร้อยละ 12
- กระเป๋ามีสายคล้องข้อมือ ร้อยละ 9
- กระเป๋าทรงนักเรียน ร้อยละ 8
- กระเป๋าทรงจیب ร้อยละ 7
- กระเป๋าทรงสี่เหลี่ยม / ถุงผ้า ร้อยละ 7
- ความพึงพอใจเกี่ยวกับสีของผลิตภัณฑ์กระเป๋า ที่ชื่นชอบมากที่สุด วรรณะร้อน ร้อยละ 68
- สีในวรรณะร้อนชอบมากที่สุด สีส้มเหลือง ร้อยละ 42
- สีในวรรณะเย็น มากที่สุด สีเขียว ร้อยละ 38

ส่วนที่ 2 การออกแบบ

รวบรวมผลการวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อการออกแบบผลิตภัณฑ์กระเป๋าจากภูมิปัญญาทอผ้า
ฝ้าย ร่วมกับเส้นใยกันโหม่งต้นจากชุมชนอ่างเตย ต.ท่าตะเกียบ อ.ท่าตะเกียบ จ.ฉะเชิงเทรา ใน
การวิเคราะห์ข้อมูลต่าง ๆ เพื่อการออกแบบ แบ่งออกเป็น 4 ขั้นตอน ดังนี้

1. วิเคราะห์ข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่าง วิเคราะห์จากกลุ่มผู้บริโภครต่อความต้องการในการเลือกซื้อ
ประเภทผลิตภัณฑ์ของชุมชนอ่างเตย ต.ท่าตะเกียบ อ.ท่าตะเกียบ จ.ฉะเชิงเทรา

ผู้วิจัยได้ทำการศึกษาข้อมูลจากการทำแบบสอบถาม โดยใช้หัวข้อ ความต้องการในการ
เลือกซื้อประเภทผลิตภัณฑ์ พฤติกรรมกรเลือกรูปแบบผลิตภัณฑ์ และความพึงพอใจเกี่ยวกับสีของ
ผลิตภัณฑ์กระเป๋า ในการสอบถาม ได้ผลลัพธ์ว่า ผู้บริโภครต้องการให้นำผ้าทอที่ทอผสมกับเส้นใย
กันโหม่งจาก ออกแบบเป็นกลุ่มผลิตภัณฑ์ประเภทกระเป๋า มีคาดหวังกับผลิตภัณฑ์จากภูมิปัญญา
ท้องถิ่น ให้มีประโยชน์ใช้สอย มีความประณีตสวยงาม แสดงถึงช่างฝีมือท้องถิ่น และแสดงถึงความ
เป็นเอกลักษณ์เฉพาะท้องถิ่นนั้น ๆ ด้านรูปแบบผลิตภัณฑ์กระเป๋า มี 5 ประเภท คือ 1. กระเป๋าเป้ 2.
กระเป๋ามีสายคล้องข้อมือ 3. กระเป๋าทรงนักเรียน 4. กระเป๋าทรงจیب 5. กระเป๋าทรงสี่เหลี่ยม/ถุงผ้า
และสีของผลิตภัณฑ์กระเป๋า ใช้สีวรรณะร้อน สีส้มเหลือง สีวรรณะเย็น สีเขียว

2. ผู้วิจัยได้มีการจัดวางลายให้อยู่ในองค์ประกอบแบบเดิม เพื่อคงไว้ซึ่งเอกลักษณ์ของ
ชุมชนอ่างเตย คือ ลวดลายผ้าฝ้ายเป็นลายผ้าขาวม้า โดยเส้นฝ้ายจะเป็นเส้นยืน ส่วนเส้นใยจาก
กันโหม่งต้นจากจะเป็นเส้นพุ่งที่มีสีส้มเหลืองสลับกับเส้นฝ้าย ลายผ้าขาวม้าเป็นที่นิยมในการทอ
ของชุมชนอ่างเตย ต.ท่าตะเกียบ อ.ท่าตะเกียบ จ.ฉะเชิงเทรา ด้วยราคาถูก จุดเด่นของผ้าทอของ
ชุมชนคือ มีการทอละเอียด ปราดัด สวยงาม

3. รูปแบบการใช้สี สีของผลิตภัณฑ์กระเป๋า ใช้สีวรรณะร้อน สีส้มเหลือง สีวรรณะเย็น สีเขียว ที่ได้จากแบบสอบถาม ซึ่งเป็นสีข้างเคียง คือกลุ่มของสีจำนวนสามหรือสี่สีที่ติดกันภายในวงล้อสี โดยที่ชุดสีนี้จะมีความกลมกลืนเป็นโทนเดียวกัน ทั้งนี้การเลือกใช้สีประเภทนี้จะต้องใช้ส่วนการผสมที่เหมาะสม โดยผู้วิจัยใช้หลักการของสัดส่วน 60-30-10 เพื่อความเหมาะสม

4. ประมวลผลการวิเคราะห์เพื่อการออกแบบ

ผู้วิจัยทำการรวบรวมข้อมูลการวิเคราะห์ที่มาประยุกต์เพื่อออกแบบผลิตภัณฑ์ โดยผลสรุปในการพัฒนานำไปสู่การออกแบบกระเป๋า มี 5 ประเภท คือ 1. กระเป๋าเป้ 2. กระเป๋ามีสายคล้องข้อมือ 3. กระเป๋าทรงนักเรียน 4. กระเป๋าทรงจیب 5. กระเป๋าทรงสี่เหลี่ยม/ถุงผ้า และนำเส้นใยจากก้านโหม่งต้นจากทอร่วมกับภูมิปัญญาทอผ้าฝ้ายมีลวดลายผ้าขาวม้า ซึ่งมีการจับคู่สีให้มีความร่วมสมัยมากกว่าองค์ประกอบของเดิม โดยคำนึงถึงประโยชน์ใช้สอย ความประณีตสวยงาม แสดงถึงช่างฝีมือท้องถิ่น และแสดงถึงความเป็นเอกลักษณ์เฉพาะท้องถิ่นนั้น ๆ

โดยผลสรุปนี้สามารถนำไปเป็นแนวทางในการออกแบบผลิตภัณฑ์กระเป๋า ที่ใช้วัสดุเส้นใยก้านโหม่งต้นจากโดยใช้สีจากธรรมชาติทอเป็นลวดลายผ้าขาวม้าในรูปแบบกระเป๋า เพื่อให้ตรงตามความต้องการของผู้บริโภค สังเคราะห์ข้อมูล และออกแบบร่าง 2 มิติ และ 3 มิติเพื่อใช้ในการสอบถามผู้เชี่ยวชาญถึงความเหมาะสมในการออกแบบ ซึ่งผู้วิจัยได้ทำการร่างต้นแบบของผลิตภัณฑ์กระเป๋า โดยนำข้อมูลและผลสรุปจากการสำรวจกลุ่มเป้าหมายทั้งหมดมาใช้ในการออกแบบ แบ่งเป็น 3 รูปแบบ ดังนี้

ภาพที่ 2 : แบบร่างการออกแบบผลิตภัณฑ์กระเป๋าจากภูมิปัญญาทอผ้าฝ้ายร่วมกับเส้นใยก้านโหม่งต้นจากชุมชนอ่างเตย ต.ท่าตะเกียบ อ.ท่าตะเกียบ จ.ฉะเชิงเทรา แบบที่ 1
ที่มา : จุฬาวรรณ ดีเลิศ, 2564

การออกแบบผลิตภัณฑ์กระเป๋าจากภูมิปัญญาทอผ้าฝ้ายร่วมกับเส้นใยกันโหม่งต้นจากชุมชนอ่างเตย ต.ท่าตะเกียบ อ.ท่าตะเกียบ จ.ฉะเชิงเทรา

ภาพที่ 3 : แบบร่างการออกแบบผลิตภัณฑ์กระเป๋าจากภูมิปัญญาทอผ้าฝ้ายร่วมกับเส้นใยกันโหม่งต้นจากชุมชนอ่างเตย ต.ท่าตะเกียบ อ.ท่าตะเกียบ จ.ฉะเชิงเทรา แบบที่ 2
ที่มา : จุฬารัตน ดีเลิศ, 2564

ภาพที่ 4 : แบบร่างการออกแบบผลิตภัณฑ์กระเป๋าจากภูมิปัญญาทอผ้าฝ้ายร่วมกับเส้นใยกันโหม่งต้นจากชุมชนอ่างเตย ต.ท่าตะเกียบ อ.ท่าตะเกียบ จ.ฉะเชิงเทรา แบบที่ 3
ที่มา : จุฬารัตน ดีเลิศ, 2564

ส่วนที่ 3 การประเมินผลการออกแบบ

การประเมินผลการออกแบบจากกลุ่มผู้เชี่ยวชาญด้านการออกแบบ และผู้ประกอบการ จำนวน 6 ท่าน ดังนี้

ตาราง 1 แสดงการเปรียบเทียบคุณภาพของการออกแบบกระเป๋าของผู้เชี่ยวชาญและผู้ประกอบการ (n=6)

รายการประเมิน	รูปแบบที่ 1		รูปแบบที่ 2		รูปแบบที่ 3		ระดับความพึงพอใจ
	\bar{x}	S.D.	\bar{x}	S.D.	\bar{x}	S.D.	
ด้านลักษณะเฉพาะถิ่น							
1. วัสดุและกรรมวิธีการผลิตของท้องถิ่นผลิตได้จริง	4.50	0.55	4.67	0.52	4.50	0.55	มากที่สุด
2. มีการผสมผสานวัสดุในท้องถิ่นได้อย่างเหมาะสม	4.17	0.41	4.33	0.52	4.33	0.52	มาก
3. ลักษณะของลวดลายเป็นเอกลักษณ์เฉพาะสื่อถึงที่มาของผลิตภัณฑ์ผ้าทอ	4.33	0.52	4.50	0.55	4.33	0.52	มาก
4. ลวดลายของเส้นใยที่ใช้มีการจัดวางอย่างลงตัว	3.83	0.75	4.67	0.52	4.33	0.82	มาก
ด้านประโยชน์ใช้สอย							
1. ผลิตภัณฑ์ที่ออกแบบใช้งานได้จริง เพื่อจำหน่ายแก่นักท่องเที่ยว	4.67	0.52	4.50	0.55	4.50	0.55	มากที่สุด
2. ผลิตภัณฑ์มีความง่ายต่อการใช้งาน	4.17	0.41	4.67	0.52	4.67	0.52	มาก
3. ผลิตภัณฑ์มีความปลอดภัย	4.50	0.55	4.33	0.52	4.33	0.52	มาก
4. ผลิตภัณฑ์ดูแลรักษาง่าย	4.00	0.63	4.33	0.52	4.50	0.55	มาก
ด้านความงาม							
1. ผลิตภัณฑ์มีความสวยงาม	4.33	0.52	4.50	0.55	4.17	0.75	มาก
2. วัสดุที่ใช้ผสมกันมีความเหมาะสม	4.17	0.41	4.50	0.55	4.33	0.82	มาก
3. การจัดวางลวดลายมีองค์ประกอบน่าสนใจ	4.50	0.55	4.33	0.52	4.50	0.55	มาก
4. ผลิตภัณฑ์มีรูปแบบที่น่าสนใจ	4.33	0.52	4.33	0.52	4.17	0.75	มาก
5. ความประณีตของชิ้นงาน	4.00	0.63	4.67	0.52	4.33	0.52	มาก
ค่าเฉลี่ยรวม	4.27	0.55	4.49	0.50	4.38	0.59	มาก

จากตาราง 1 ผลการวิเคราะห์คุณภาพของการออกแบบกระเป๋าของผู้เชี่ยวชาญและผู้ประกอบการ ทั้ง 3 รูปแบบ จากผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 6 ท่าน พบว่า รูปแบบที่ 2 มากที่สุด มีค่าเฉลี่ยรวม ($\bar{x} = 4.49$) รองลงมา รูปแบบที่ 3 มีค่าเฉลี่ยรวม ($\bar{x} = 4.38$) และรูปแบบที่ 1 มีค่าเฉลี่ยรวม ($\bar{x} = 4.27$) ดังนั้นผู้เชี่ยวชาญและผู้ประกอบการได้เลือกรูปแบบที่ 2 ในระดับมาก

สรุปผลการออกแบบ

ผลการหาแนวทางการออกแบบผลิตภัณฑ์กระเป๋า จากภูมิปัญญาทอผ้าฝ้ายร่วมกับ
เส้นใยกันโหม่งต้นจากชุมชนอ่างเตย ต.ท่าตะเกียบ อ.ท่าตะเกียบ จ.ฉะเชิงเทรา ผู้วิจัยได้มีการปรับปรุง
และพัฒนางานออกแบบเพื่อให้เกิดความสมบูรณ์ โดยมีการสอบถามความคิดเห็น และข้อเสนอแนะ
ต่าง ๆ จากผู้เชี่ยวชาญและผู้ประกอบการ รวมถึงความต้องการของผู้บริโภค เพื่อให้ผลงานการออกแบบ
ตรงตามวัตถุประสงค์

ผลสรุปในการพัฒนานำไปสู่การออกแบบกระเป๋า รูปแบบที่ 2 มี 5 แบบ คือ 1. กระเป๋าเบ้
2. กระเป๋ามีสายคล้องข้อมือ 3. กระเป๋าทรงนักเรียน 4. กระเป๋าทรงจیب 5. กระเป๋าทรงสี่เหลี่ยม/ถุงผ้า
และนำเส้นใยจากกันโหม่งต้นจากร่วมกับภูมิปัญญาทอผ้าฝ้าย การจัดวางลายให้อยู่ในองค์ประกอบ
แบบเดิม เพื่อคงไว้ซึ่งเอกลักษณ์ของชุมชนอ่างเตย คือ ลวดลายผ้าฝ้ายเป็นลายผ้าขาวม้า โดยเส้น
ฝ้ายจะเป็นเส้นยืน ส่วนเส้นใยจากกันโหม่งต้นจากจะเป็นเส้นพุ่งที่มีสีส้มเหลืองกับเส้นฝ้าย ลาย
ผ้าขาวม้าเป็นที่นิยมในการทอผ้าฝ้ายของชุมชนอ่างเตย ต.ท่าตะเกียบ อ.ท่าตะเกียบ จ.ฉะเชิงเทรา
ด้วยราคาถูก จุดเด่นของผ้าทอของชุมชนคือ มีการทอละเอียด ประณีต สวยงาม รูปแบบการใช้สี สี
ของผลิตภัณฑ์กระเป๋า ใช้สีวรรณะร้อน สีส้มเหลือง สีวรรณะเย็น สีเขียว ที่ได้จากแบบสอบถาม ซึ่ง
เป็นสีข้างเคียง คือ กลุ่มของสีจำนวนสามหรือสี่สีที่ติดกันภายในวงล้อสี โดยที่ชุดสีนี้จะมีความกลมกลืน
เป็นโทนเดียวกัน ทั้งนี้ การเลือกใช้สีประเภทนี้จะต้องใช้ส่วนการผสมที่เหมาะสม โดยผู้วิจัยเลือกใช้
สี สีนํ้าตาล 60 % สีเหลืองส้ม 30 % สีเขียว 10 % เพื่อความเหมาะสม ผู้วิจัยได้ทำการร่างภาพของ
การออกแบบผลิตภัณฑ์กระเป๋า จากภูมิปัญญาทอผ้าฝ้ายร่วมกับเส้นใยกันโหม่งต้นจากชุมชน
อ่างเตย ต.ท่าตะเกียบ อ.ท่าตะเกียบ จ.ฉะเชิงเทรา ซึ่งมีรายละเอียดดังนี้

ภาพที่ 5 : ต้นแบบออกแบบผลิตภัณฑ์กระเป๋าจากภูมิปัญญาทอผ้าฝ้ายร่วมกับเส้นใยกันโหม่งต้น
จากชุมชนอ่างเตย

ที่มา : จุฬารัตน ดีเลิศ, 2564

การประเมินความพึงพอใจของผู้บริโภค การออกแบบผลิตภัณฑ์กระเป๋า จากภูมิปัญญา ถักทอผ้าฝ้ายร่วมกับเส้นใยก้านโหม่งต้นจากชุมชนอ่างเตย ต.ท่าตะเกียบ อ.ท่าตะเกียบ จ.ฉะเชิงเทรา ตาราง 2 แสดงการวัดความพึงพอใจของกลุ่มที่สนใจผลิตภัณฑ์ที่มีต่อรูปแบบและลวดลายผลิตภัณฑ์ กระเป๋า (n=100)

รายการประเมิน	\bar{x}	S.D.	ระดับความพึงพอใจ
ด้านลักษณะเฉพาะถิ่น			
1. วัสดุและกรรมวิธีการผลิตของท้องถิ่นผลิตได้จริง	4.50	0.54	มาก
2. มีการผสมผสานวัสดุในท้องถิ่นได้อย่างเหมาะสม	4.27	0.69	มาก
3. ลักษณะของลวดลายเป็นเอกลักษณ์เฉพาะ สื่อถึงที่มาของผลิตภัณฑ์ผ้าทอ	4.24	0.70	มาก
4. ลวดลายของเส้นใยที่ใช้มีการจัดวางอย่างลงตัว	4.35	0.63	มาก
ด้านประโยชน์ใช้สอย			
1. ผลิตภัณฑ์ที่ออกแบบใช้งานได้จริง เพื่อจำหน่ายแก่นักท่องเที่ยว	4.44	0.64	มาก
2. ผลิตภัณฑ์มีความง่ายต่อการใช้งาน	4.26	0.54	มาก
3. ผลิตภัณฑ์มีความปลอดภัย	4.30	0.61	มาก
4. ผลิตภัณฑ์ดูแลรักษาง่าย	4.12	0.69	มาก
ด้านความงาม			
1. ผลิตภัณฑ์มีความสวยงาม	4.43	0.66	มาก
2. วัสดุที่ใช้ผสมกันมีความเหมาะสม	4.03	0.76	มาก
3. การจัดวางลวดลายมีองค์ประกอบน่าสนใจ	4.00	0.60	มาก
4. ผลิตภัณฑ์มีรูปแบบที่น่าสนใจ	4.51	0.59	มากที่สุด
5. ความประณีตของชิ้นงาน	4.53	0.58	มากที่สุด
ค่าเฉลี่ยรวม	4.31	0.66	มาก

จากตาราง 2 การวิเคราะห์ระดับความพึงพอใจของกลุ่มที่สนใจผลิตภัณฑ์ ที่มีต่อผลิตภัณฑ์ กระเป๋า ดังนี้

ด้านลักษณะเฉพาะถิ่น พบว่า กลุ่มที่สนใจผลิตภัณฑ์ มีความพึงพอใจต่อรูปแบบกระเป๋า ทั้ง 5 แบบ ภาพรวมอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยรวม ($\bar{x} = 4.34$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า วัสดุ และกรรมวิธีการผลิตของท้องถิ่นผลิตได้จริง ($\bar{x} = 4.50$) ลวดลายของเส้นใยที่ใช้มีการจัดวางอย่างลงตัว ($\bar{x} = 4.35$) มีการผสมผสานวัสดุในท้องถิ่นได้อย่างเหมาะสม ($\bar{x} = 4.27$) ลักษณะของลวดลายเป็นเอกลักษณ์เฉพาะ สื่อถึงที่มาของผลิตภัณฑ์ผ้าทอ ($\bar{x} = 4.24$) ตามลำดับ

ด้านประโยชน์ใช้สอย พบว่า กลุ่มที่สนใจผลิตภัณฑ์ มีความพึงพอใจต่อรูปแบบกระเป๋า ทั้ง 5 แบบ ภาพรวมอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ย ($\bar{x} = 4.28$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน ผลิตภัณฑ์ที่ ออกแบบใช้งานได้จริง เพื่อจำหน่ายแก่นักท่องเที่ยว ($\bar{x} = 4.44$) ผลิตภัณฑ์มีความปลอดภัย ($\bar{x} = 4.30$) ผลิตภัณฑ์มีความง่ายต่อการใช้งาน ($\bar{x} = 4.26$) ผลิตภัณฑ์ดูแลรักษาง่าย ($\bar{x} = 4.12$) ตามลำดับ

ด้านความงาม พบว่า กลุ่มที่สนใจผลิตภัณฑ์ มีความพึงพอใจต่อรูปแบบกระเป๋า ทั้ง 5 แบบ

ภาพรวมอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ย ($\bar{x} = 4.30$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน ความประณีตของชิ้นงาน ($\bar{x} = 4.53$) ผลิตภัณฑ์มีรูปแบบที่น่าสนใจ ($\bar{x} = 4.51$) ผลิตภัณฑ์มีความสวยงาม ($\bar{x} = 4.43$) วัสดุที่ใช้ผสมกันมีความเหมาะสม ($\bar{x} = 4.03$) การจัดวางลวดลายมีองค์ประกอบน่าสนใจ ($\bar{x} = 4.00$) ตามลำดับ

เมื่อพิจารณาโดยรวม พบว่า กลุ่มที่สนใจผลิตภัณฑ์ มีความพึงพอใจต่อรูปแบบ 1. กระเป๋าเป้ 2. กระเป๋ามีสายคล้องข้อมือ 3. กระเป๋าทรงนักเรียน 4. กระเป๋าทรงจیب 5. กระเป๋าทรงสี่เหลี่ยม/ถุงผ้า ทั้ง 5 ประเภท โดยรวมอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ($\bar{x} = 4.31$) (S.D.= 0.66)

สรุปและอภิปรายผล

ผลการวิเคราะห์ความคิดเห็นด้านการออกแบบผลิตภัณฑ์กระเป๋า จากภูมิปัญญาทอผ้าฝ้ายร่วมกับเส้นใยกันโหม่งต้นจากชุมชนอ่างเตย ต.ท่าตะเกียบ อ.ท่าตะเกียบ จ.ฉะเชิงเทรา พบว่า กลุ่มนักออกแบบและผู้ประกอบการ มีความคิดเห็นต่อรูปแบบและลวดลายผลิตภัณฑ์กระเป๋า ทั้ง 5 แบบ ตามลักษณะการออกแบบแบ่งออกเป็น 2 ส่วน คือ การออกแบบรูปทรงผลิตภัณฑ์และการจัดวางลวดลายลงบนผลิตภัณฑ์กระเป๋า ซึ่งสอดคล้องกับ วีระชัย สุขสด (2544: หน้า 88-92) กล่าวว่า ผลิตภัณฑ์ที่ดีย่อมเกิดจากการออกแบบที่ดี นักออกแบบต้องคำนึงถึงองค์ประกอบและหลักการออกแบบ โดยหลักการออกแบบผลิตภัณฑ์มีอยู่ 9 ประการ คือ 1) หน้าที่ใช้สอย 2) ความปลอดภัย 3) ความแข็งแรง 4) ความสะดวกสบายในการใช้ 5) ความสวยงาม 6) ราคาพอสมควร 7) การซ่อมแซมง่าย 8) วัสดุและการผลิต 9) การขนส่ง

ผลการวิเคราะห์ความพึงพอใจรูปแบบและลวดลายผลิตภัณฑ์กระเป๋า จากกลุ่มผู้สนใจผลิตภัณฑ์ จำนวน 100 คน พบว่า ผู้สนใจผลิตภัณฑ์มีความพึงพอใจต่อรูปแบบและลวดลายกระเป๋า ทั้ง 5 แบบ ภาพรวมอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยรวม ($\bar{x} = 4.31$), (S.D.= 0.66) เมื่อพิจารณาค่าเฉลี่ยเป็นรายด้านดังนี้

1. **ด้านลักษณะเฉพาะถิ่น** พบว่า กลุ่มที่สนใจผลิตภัณฑ์ มีความพึงพอใจต่อรูปแบบกระเป๋าทั้ง 5 แบบ ภาพรวมอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยรวม ($\bar{x} = 4.34$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า วัสดุและกรรมวิธีการผลิตของท้องถิ่นผลิตได้จริง ลวดลายของเส้นใยที่ใช้มีการจัดวางอย่างลงตัว การผสมผสานวัสดุในท้องถิ่นได้อย่างเหมาะสม ลักษณะของลวดลายเป็นเอกลักษณ์เฉพาะ สื่อถึงที่มาของผลิตภัณฑ์ผ้าทอ สอดคล้องกับแนวคิดของ วัชรินทร์ จรุงจิตสุนทร (2548) กล่าวว่า องค์ประกอบของผลิตภัณฑ์หัตถกรรม คือ ต้องแสดงคุณค่าของธรรมชาติหรืองานหัตถกรรมที่มีเอกลักษณ์และศิลปวัฒนธรรมของท้องถิ่น เช่น ลวดลายผ้าทอที่มีจุดเด่นของแต่ละภาคไม่เหมือนกัน วัสดุและกรรมวิธีการผลิตของท้องถิ่น ผลิตได้จริง โดยใช้ภูมิปัญญาของชาวบ้าน ราคาที่ซื้อได้ ชอบแล้วซื้อได้เลยไม่คิดมาก มีความสวยงามและน่าสนใจ รูปแบบแปลกใหม่ สะดุดตา โดยยังสื่อถึงเอกลักษณ์ประจำถิ่น

2. **ด้านประโยชน์ใช้สอย** พบว่า กลุ่มที่สนใจผลิตภัณฑ์ มีความพึงพอใจต่อรูปแบบ รูปแบบกระเป๋าทรง 5 แบบ ภาพรวมอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ย ($\bar{x} = 4.28$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า กระเป๋าสามารถใช้งานได้จริง นำไปจำหน่ายแก่นักท่องเที่ยว มีความปลอดภัย ง่ายต่อการใช้งาน ดูแลรักษาง่าย สอดคล้องกับแนวคิดของ รัฐไท พรเจริญ (2546 : 4) กล่าวว่า ประโยชน์ใช้สอย สำหรับงานออกแบบผลิตภัณฑ์ต้องสนองตอบการใช้งานได้ตามที่ออกแบบไว้ มีไซส์ออกแบบให้สวยงามอย่างเดียวย ในปัจจุบันประโยชน์ใช้สอยสามารถสร้างจุดขายที่ดีให้กับสินค้า

3. **ด้านความงาม** พบว่า กลุ่มที่สนใจผลิตภัณฑ์ มีความพึงพอใจต่อรูปแบบ รูปแบบกระเป๋าทรง 5 แบบ ภาพรวมอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ย ($\bar{x} = 4.30$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า กระเป๋า มีความประณีตของชิ้นงาน มีรูปแบบที่น่าสนใจ มีความสวยงาม วัสดุที่ใช้ผสมกันมีความเหมาะสม และการจัดวางลวดลายมีองค์ประกอบน่าสนใจ ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ รัฐไท พรเจริญ (2546: หน้า 7) กล่าวว่า ความสวยงามน่าใช้ เป็นสิ่งที่ดึงดูดใจผู้บริโภค โดยให้ความสำคัญกับรูปลักษณ์ สี สัน รวมทั้งความเรียบร้อยของวัสดุที่ใช้ผลิตนำมาประยุกต์ใช้ในการสร้างผลิตภัณฑ์ให้ความรู้สึกที่สมดุล (Balance) สร้างความงามเพื่อดูแปลกใหม่ออกไปจากผลิตภัณฑ์เดิม รวมทั้งการเน้น (Emphasis) ที่ดูแล้วสบายตาขึ้น โดยใช้สีกับพื้นผิววัสดุมาทำให้เกิดความสวยงาม

ข้อเสนอแนะ

1. ควรศึกษาเทคนิคการออกแบบลวดลายและการจัดวางองค์ประกอบลวดลายผลิตภัณฑ์ประเภทกระเป๋า ให้มีความทันสมัยมากขึ้น
2. ควรศึกษารูปแบบของผลิตภัณฑ์ประเภทกระเป๋าให้มากกว่านี้ เพื่อนำมาใช้เป็นข้อมูลในการออกแบบให้ทันสมัยและเข้ากับเพศ วัย และรายได้ผู้บริโภค
3. ทดลองนำเส้นใยไปพัฒนาเป็นวัสดุสำหรับใช้ในงานหัตถกรรมถัก ทอ และสาน ในรูปแบบอื่นที่มีความหลากหลายต่อไป

เอกสารอ้างอิง

- จรรยาบรรณ จรรยาธรรม และประทับใจ สิกขา.(2555).การพัฒนาเส้นใยของต้นจากเพื่อใช้ในการออกแบบผลิตภัณฑ์.วารสารวิชาการ ศิลปะสถาปัตยกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยนครสวรรค์.,94-104.
- มูลนิธิสารานุกรมวัฒนธรรมไทย. สารานุกรมวัฒนธรรมไทย ภาคใต้ เล่ม 4.ธนาคารไทยพาณิชย์, กรุงเทพฯ: 2542.,1527-1535.
- ธีระชัย สุขสด. (2544). การออกแบบผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรม.กรุงเทพฯ:โอเดียนสโตร์.
- รัฐไท พรเจริญ. (2546). เส้นและแนวคิดในการออกแบบผลิตภัณฑ์. กรุงเทพฯ : สมาคมส่งเสริมเทคโนโลยี (ไทย-ญี่ปุ่น).

วัชรินทร์ จรุงจิตสุนทร. (2548). หลักการและแนวความคิดการออกแบบผลิตภัณฑ์. กรุงเทพฯ :
แอ๊ปเปิ้ลพริ้นติ้งกรุ๊ป.

วัฒนธรรม พัฒนาการทางประวัติศาสตร์ เอกลักษณะและภูมิปัญญา. จังหวัดฉะเชิงเทรา. (2542).
กรุงเทพมหานคร : กรมศิลปากร.

สิทธิศักดิ์ ธีญศรีสวัสดิ์กุล. (2539). การออกแบบลวดลาย. กรุงเทพมหานคร: โอเดียนสโตร์.

อมรรัตน์ อนันต์วราพงษ์ และคณะ. (2559). วารสารวิจัยราชมณฑลกรุงเทพ, มหาวิทยาลัย
เทคโนโลยีราชมงคลกรุงเทพ, 10(2) : 115-122.

อุดมศักดิ์ สาริบุตร. (2555). โครงทำนุบำรุงศิลปะและวัฒนธรรม.โครงการตำรา คณะครุศาสตร์
อุตสาหกรรม . กรุงเทพฯ : สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง.